सुहोत्रो भारद्वाजः।इन्द्रः। त्रिष्टुप् ।

अपूर्व्या पुरुतमान्यस्मै महे वीराय तवसे तुराय।

विरप्शिने वज्रिणे शंतमानि वचांस्यासा स्थविराय तक्षम्॥ ६.०३२.०१

महे- महात्मने। वीराय- वीर्यसम्पन्नाय। तवसे- बलिने। तुराय- क्षिप्राय। विरप्शिने- स्तुत्याय। वज्रिणे- वज्रपाणये। स्थविराय- प्रवृद्धाय। अस्मै- एतस्मा इन्द्राय। अपूर्व्या- अपूर्वाणि। पुरुतमानि- प्रभूतानि। शन्तमानि- मङ्गळानि। वचांसि। तक्षम्- अकरवम् ॥१।

स मातरा सूर्येणा कवीनामवासयद्रुजदद्रिं गृणानः।

स्वाधीभिर्ऋक्वभिर्वावशान उदुस्रियाणामसृजन्निदानम्॥ ६.०३२.०२

सः- असाविन्द्रः। मातरा- द्यवापृथिव्यौ। कवीनाम्- सूक्ष्मदर्शिनां कृते। सूर्येण- सवित्रा। अवासयत्- प्रकाशितवान्। गृणानः- स्तुतः। अद्रिम्- मेघम्। रुजत्- बभञ्ज। स्वाधीभिः- सुष्ठु ध्यातव्यैः। ऋक्वभिः- मन्त्रैः। वावशानः- कामितः। उस्रियाणाम्- धेनूनां रश्मीनाम्। निदानम्- बन्धनम्। उत् असृजत्- विमुमोच ॥२॥

स वह्निभिर्ऋक्वभिर्गोषु शश्वन्मितज्ञुभिः पुरुकृत्वा जिगाय।

पुरः पुरोहा सखिभिः सखीयन्दृळ्हा रुरोज कविभिः कविः सन्॥ ६.०३२.०३

सः- असाविन्द्रः। वह्निभिः- वोढृभिः। ऋक्वभिः- मन्त्रैः। मितज्ञुभिः- सङ्कुचितजानुभिरुपासकैः। गोषु- धेनुषु रश्मिषु निमित्तेषु। पुरुकृत्वा- बहुकर्मा। जिगाय- रक्षांसि जितवान्। पुरोहा- बन्धननाशकः। सखिभिः- मित्रैः। सखीयन्- मैत्रीमिच्छन्। कविः- क्रान्तदर्शी सन्। कविभिः- क्रान्तदर्शिभिः। दृळ्हा- दृढानि। पुरः- पुराणि बन्धनानि। रुरोज- बभञ्ज ॥३॥

स नीव्याभिर्जरितारमच्छा महो वाजेभिर्महद्भिश्च शुष्मैः।

पुरुवीराभिर्वृषभ क्षितीनामा गिर्वणः सुविताय प्र याहि॥ ६.०३२.०४

वृषभ- वर्षक। गिर्वणः- गीर्भिः सम्भजनीय। सः- असौ त्वम्। नीव्याभिः- अभिनवाभिः। पुरुवीराभिः- प्रभूतवीर्यसम्पन्नाभिर्भावनाभिः। जरितारम्- स्तोतारम्। अच्छ- अभिलक्ष्य। महः- महद्भिः। वाजेभिः- अन्नैः। महद्भिः। च। शुष्मैः- बलैः। क्षितीनाम्- भूमिकानाम्। सुविताय- सुखाय। प्र याहि- गच्छ ॥४॥

स सर्गेण शवसा तक्तो अत्यैरप इन्द्रो दक्षिणतस्तुराषाट्।

इत्था सृजाना अनपावृदर्थं दिवेदिवे विविषुरप्रमृष्यम्॥ ६.०३२.०५

सः। इन्द्रः- परमेश्वरः। तुराषाट्- शत्रुसहनशीलः। सर्गेण- नैसर्गिकेण। शवसा- बलेन। तक्तः- सङ्गतः। अत्यैः- स्वप्राणतुरगैः। दक्षिणतः- स्वसामर्थ्यतः। अपः- जीवोदकधाराः। सृजति। इत्त्था- एवम्। सृजानाः- विसृष्टा जीवोदकधाराः। दिवेदिवे- प्रतिदिनम्। अनपावृत्- पुनरागमनं यथा न भवति तथा। अप्रमृष्यम्- अप्रधृष्यम्। अर्थं- परमपुरुषार्थम्। विविषुः- व्याप्नुवन्ति। विशन्तीति भावः। आधिभौतिके भावे इन्द्रसृष्टा आपः समुद्रे विशन्तीति व्याख्यातुं शक्यते। यथा नद्यः स्यन्दमानाः समुद्रेऽस्तं गच्छन्ति नामरूपे विहाय। तथा विद्वान्नामरूपाद्विमुक्तः परात्परं पुरुषमुपैति दिव्यम्॥ इत्युपनिषत्॥५॥